

een" te staken;
n te zeggen: de
breken, en op
kerk haar be-

erschouw gaf,
reeds jaren ge-
werk der vereeni-
js) „een eigen
Er stond nog
dat ik nu maar
culier schrijven

omen, maar om
N te BELICH-
aandacht heeft,
il gaarne even

23 citeerde ik
gewoonte ook
pas opgerichte
de vereeniging,
rd — zo was
eniging en het
de schoolwereld

telijke scholen in
a levensopvatting
het Woord Gods
leerd wordt, dat
GEEN VERNIEU-
WEN, wijl ze
ge ouders en hun
neer hen niet
keering ook
ehouden naar
verdoemenis in
at misschien
kende onder-
astellen en
or onze kinderen
lijk Gereformeer-
ten."

er scholen zijn,
wat hier staat,
ouw ik dit stuk
geref. schoolbouw
werk des duivels
ius kerkelijk-pae-
t één der onder-
ens het genoegen
n een schoolbond,
Ik heb hem nog
orvenheid van de
wedergeboorte in
a kind, je behoeft
ar gekheid!

der vereeniging
nd heb. Slechts
en te bewijzen,
en, beschouw ik
s een (ook chr.
liegen enz. de
Bovendien re-
at men „spoken
dat men dus te
dus het subject
opzettelijk liegen

l jaren aan ons
s nog niet voor-
s nog niet voelt,
e nieuwe schou-
te actie prijs te
zelfde Bazuin-
at ik ook nu nog
die meenen, dat
chr. geref. scho-
hetgeen prof. dr
l, bl. 52:

e kinderen weder-
gereformeerde
gereformeerde
onze kerken is er
en wil. En wan-
deze leer ooit in
u „De Heraut“
te bestrijden."

aan de kinderen
ven bedoeld, op
het óók niet zou
plaatse, waar
n dan eens, na
verwegen, of het
a hen, die tot nu
eid, ernst is met
er er een doed;
t meen, ieder
nem dadelijk

K. S.

ing, die nog be-
gstellung, die zij
angelisatie) On-
haar betekenis
genlijk beter de
die de hand van
lezen, welke bij

de oprichting der G.E.O.S. aan kerkeraden en pers (als ik me wel herinner) is toegezonden, dan dat hij aan deze korte herinnering zou genoeg hebben. Maar ik bedoel thans niets meer dan in een kort woord de blijvende aandacht te vragen voor G.E.O.S., welke onder de levendige, en zaakkundige leiding van ds J. Versteeg te Nieuwerkerk a. d. IJssel reeds aan vele schippers tijdens hun verblijf te Rotterdam zegen heeft mogen brengen. Wie het werk van dezen dienaar des Woords, die met een motorboot tusschen de schepen doorgaat, eenigszins van nabij kent, verwondert zich eenigszins erover, dat een zóo noodzakelijk werk (hoeveel duizenden schippers liggen niet dagelijks in de Rotterdamse havens?) eigenlijk zoo lang onder ons ongedaan gebleven is, doch waardeert te meer wat thans op energieke wijze is aangepakt door de gezamenlijke kerken van Rotterdam, zulks dan met het oog op landgenooten uit alle provincies en ten bate niet alleen van hen, doch ook van vele buitenlanders. Den laatste tijd schijnt de arbeid van G.E.O.S. zelfs navolging te vinden (precies als onze Zondagsscholen); mij kwam althans ter oore, dat ook de socialistische thans met een motorboot de haven rondgaan en bij de schippers ingang probeeren te krijgen: „vasten voet aan boord". Het schippersvolk heeft van ouds tegenover kerk en religie een eigen plaats ingenomen; de schipper lijkt me als type minstens even merkwaardig als de van ouds befaamde mysticus-schoonmaker. En daarom moge dit korte woord meehelpen — ook met het oog op de ourst der tijden — een mooi werk nog even weer in herinnering te brengen.

K. S.

Verzoek aan Correspondenten.

Reorganisatie der postorijen maakt het gewenscht, dat op brieven etc. aan mij geadresseerd, niet meer als woonplaats worde aangegeven: Rotterdam, doch: Rotterdam-West (Mathenesserlaan 456a).

K. S.

*) Want wie alle „kerken" gelijkelijk feliciteert, moet straks óf alle „scholen" feliciteeren (en daarmee dan ook de verscheidenheid van ons leven goedpraten en de eenheid helpen breken), óf hij moet deze bepaalde schoolstichtende kerk om haar looze gronden in de schoolstichting critisceren; hetgeen alleen mag naar beginselen, die over 25 en 50 jaar nog gelden.

Het Zonnetje in het Paradijs.

II.

Bij de eenvoudige, doorzichtige opzet van het boek, een plattegrond met duidelijk aangegeven groote vertrekken, heeft de schrijfster, geheel naar haar aard, met veel liefde ruimte voor gangen, portalen, overloopjes en zij kabinetjes uitgespaard, want zij houdt van het verhaal in het verhaal, van de min of meer afgeronde episode. En het taalmateriaal, waarmede zij gebouwd heeft, is sterk en van verfijnde eenvoud. De toon is vertellend, causeerend, soms railleerend. Op de momenten, dat menig andere schrijfster of schrijver naar recht en plicht pathetisch zou worden, houdt Mevrouw Kuypers—Van Oordt in; liever dan zich aan het gevoel over te geven, biedt zij er in ironie bovenuit. We verliezen geen seconde grond onder de voeten en dat positie kiezen in het concrete komt de taalbehandeling ten goede: de eigenaardige wendingen van het doodgewone, zij het zorgvuldig gecultiveerde vertellen („het ontbijt zag er zoo gezellig uit"; het woord „nu" als beginwoord van een nieuwe zin, b.v. „Nu was overeengekomen, dat Aura en Keetje" enz.) „doen" het niet alleen, ze zijn hier onoverwinnelijk. Dat ingehoudene in Mevrouw Kuypers stijl, dat „savoir écrire" als gave vrucht van het „savoir vivre", komt in alles uit, hetgeen mij van het geven van voorbeelden ontslaat; alleen memoreer ik het in dit verband typeerende feit, dat de auteur, indien zij er niet buiten kan een accent te plaatsen, een „accent grave" gebruikt: zij schrijft overmorgen, niet overmorgen en plaatst dus blijkbaar het accent, dat door sommigen alleen op een korte klinker gebruikt wordt, uit zekere terughouding, ook op de lange vocaal. Cursiveren doet zij alleen de onveranderd gelaten vreemde woorden, een Nederlandsch woord zelden. Deze aldus tot in het kleine volgehouden zekerheid van penvoering veroorlooft de auteur boven de grondmelodie van het rustige vertellen een railleerend partijtje te schrijven, dat voortdurend afbreekt en weer inzet in een geestig, met lichte commentariserend literair contrapunt, dat zelden boven het middenregister uitstijgt, d.w.z. de raillerie blijft ondergeschikt. Mevrouw Kuypers proza is „meerstemmig"; of, visueel genomen, het is een snoer van door elkaar gewoven draden van verschillende kleur.

We zeiden, dat een huis ten slotte een soort eigen individualiteit verkrijgt, die reeds vreemden, indien zij over een zuiver gevoel beschikken, kunnen ondergaan, laat staan een kind uit het eigen geslacht, dat het huis maakte tot wat het is. Ook op dit punt is tenslotte onze vergelijking toegepaste

lijk. De schrijfster weet haar kracht gelegen in de plastiek, maar dit eischt nadere praeciseering. We begrijpen terstond, dat bij een auteur, aan wie elk artistiek fanatisme vreemd is, geen maniakale kleurenzwelgerij in de beschrijvingen zal voorkomen. Mevrouw Kuypers weet heel goed, dat zij schrijfster, geen schilderes is. Haar plastiek is dus niet eenzijdig picturaal. Wanneer zij een voorwerp bekijkt, dan beschouwt zij het niet als een dankbaar onderwerp van beschrijving, maar zij keurt, en bemint het voorwerp om wat het door zijn gebruik en zijn geschiedenis geworden is. Haar beschouwen is een wisselwerking tusschen haar eigen ziel en de ziel der dingen; het resultaat van die wisselwerking is de beschrijving. Vandaar dat die beschrijving haar hoogtepunt bereikt, waar die wisselwerking het diepst was. Daar wordt de visie tot droomvisie. Ik denk hier o.a. aan het stukje beschrijving op pag. 63: „... de lichtblauwe houten kamer, waar altijd een vrouw te strijken stond". Waarom is het zoo stil rondom dit zinnetje? Er is geen geluid, er is ook niets in de lichtblauwe houten kamer, dan een vrouw, die „altijd staat te strijken". Dit lijkt een oude, vaak weergekeerde, lang vergeten en opeens doodstil herrezen droom. Hier is de plastiek geheel verzieeld. Vandaar mijn vergelijking tusschen object en subject bij Mevrouw Kuypers werk: zij is verwant aan wat zij beschrijft. Uit die verwantschap zelf sproot reeds de keus van haar onderwerpen; auteur en werk zijn hier in bijzondere zin één.

Ik meen, dat ook het feit, dat het hier een „femine auteur" geldt (wie vond toch dat leelijke woord autrice uit, dat bovendien soms als actrice wordt gedrukt?) van betekenis is. Ondergeteekende heeft altijd te kampen met een aangeboren vooroordeel tegen het werk van damesschrijfsters; in het diepst van zijn hart neemt hij het nooit geheel en grif au sérieux. Dat is natuurlijk schandelijk onredelijk, maar, beleden en bestreden of niet, zulke vooroordelen bestaan nu eenmaal en oefenen meer invloed uit dan men denkt. En niet graag zou ik missen wat ook onze jongere literatuur aan vrouwen, denk b.v. aan een edele figuur als Wilma, te danken heeft. Maar het is intusschen opmerkelijk, dat dit typische gevoelsbezwaar zich sinds „Het goed van Cronaert" ten opzichte van Mevrouw Kuypers—Van Oordt nooit heeft doen gelden. Is haar werk dan onvrouwelijk? Integendeel, maar — en hier raken we toch even aan een rationeel element in ons vooroordeel — haar gevoel voor maat, voor houding en verhoudingen, haar ruime dosis echt-Hollandsche nuchterheid en „leuk"-heid (het woord is onvertaalbaar) is toch een zeer wel te aanvaarden afwisseling. Hoe ingetogen het vrouwelijk gevoel zich als zoodanig in de literatuur uit, hoe beter. Dat maakt het beste werk van Jacq. van der Waals tot aangrijpende muziek, Wilma's boeken tot manifestaties van naastenliefde, maar ook Mevrouw Kuypers werk tot ziel-geworden werkelijkheid. Nergens pose, nergens bravour of opzichtige demonstratie van een letterkundige richting. Deze zonden, voor ons mannelijke collega's zeer gevaarlijk, zijn haar vreemd.

Zoo is haar werk inderdaad aan de plus-zijde van de vrouwelijke psyche ontstaan.

Datzelfde gevoel voor maat, diezelfde reserve, die het probleem als theorie vermijdt en het conflict minder in zijn werking dan in zijn resultaat beschrijft, bepaalt ook de wijze, waarop de auteur in haar werk haar Christelijk geloof belijdt. Ook dat gebeurt met gevoel voor maat, met reserve, die het probleem als theorie vermijdt en het conflict minder in zijn werking dan in zijn resultaat beschrijft. Toch is het opmerkelijk, dat daar, waar de schrijfster zich het meest rechtstreeks over Cornelia's geloof uitspreekt, ook juist de clou ligt van de roman. „Nu had Cornelia God lief, van ganscher harte. Zij vertrouwde op Zijn Voorzienig Bestel, dat haar leven richtte. Zij bad weliswaar veel, om licht en leiding, want zij wilde Hem dienen en in al Zijn wegen gaan. Maar, het ging haar als zoovele menschen; zij wilde wel een teeken zien. Een teeken, dat tot haar spreken zou, als in klare woorden." Doch dat teeken komt niet. God zendt Zijn licht en leiding, maar niet langs extraordinaire wegen, doch door middel van een verstandige, liefdevolle vader, aan wie zij kinderlijk gehoorzaam is.

En tenslotte nog een opmerking over wat mij van waarde lijkt in dit en ander werk van Mevrouw Kuypers—Van Oordt. Zie eens, een Hollandsch letterkundige vindt in zijn land zoo weinig poëzie in het volksleven, waarbij hij kan aansluiten. Denk b.v. aan Goethe, Mörike en Heine, hoe zij materiaal ontleenden aan het levende volkslied. Hier is de bodem in dit opzicht schraal, voor de dichter nog meer dan voor de verteller. Maar men moet een vrouw zijn en een als Mevrouw Kuypers—Van Oordt, om in dit tuintje met liefde op te merken wat er dan nog is. Haar oeuvre is een herbarium van zulke volksche poëzie-rudimenten; hier liggen nog waarden, die van belang zijn ook voor hen die het wel meenen met onze lyrische poëzie, die bij het volk wil aansluiten.

Het boek is keurig uitgegeven; met juiste intuïtie koos Dirk Boode als motief voor zijn ontwerp van

*) Dynamisch bedoeld.

de bandstempel de citroengeranium, Cornelia's beminnende plant.

Rotterdam.

C. RIJNSDORP.

De film van de N. C. R. V.

De Nederl. Christelijke Radio-vereeniging, alom in den lande bekend als de N.C.R.V., heeft een propagandamiddel ontworpen, dat even aardig als doeltreffend is, en, in tegenstelling met allerlei roerige radioreclame van tegenwoordig, een zeer rustig en overtuigend karakter draagt.

Ze heeft een film gemaakt, die de waarde van het werk der N.C.R.V. doet zien, een film, die, wat door de leiders bij verschillende gelegenheden over de microfoon ter aanbeveling werd gezegd, in feite voorsteit. In samenwerking met deskundigen van de N.V. „Polygoon" te Haarlem heeft ze een aantal tafereelen geësceneerd, die doen uitkomen, enerzijds welke de bemoeiingen zijn van de vereeniging voor haar luisteraars, aan den anderen kant, hoezeer de verschillende onderdeelen van haar uitzending in breeden kring worden gewaardeerd. En door zorgvuldig gekozen localisatie, die het gebeuren plaatste in een mooie en pittoreske omgeving en tal van goede natuurmomenten kon doen weergeven, is haar film, behalve een technisch welverzorgd geheel, ook een aantrekkelijke beeldenreeks geworden, die men met genoegen aan het oog ziet voorbijglijden.

De film heeft tot titel „De klokken luiden": het gebim-bam van een groote luiklok, die op 't doek verschijnt, leidt haar in.

In vijf acten is ze verdeeld en elke acte brengt een belangrijk deel van het werk der vereeniging naar voren. En dat niet in een serie doode-levende beelden, maar in den vorm van een verhaal, knap geësceneerd en — een verdienste, waarop Mr v. d. Deure terecht wees — door leden der vereeniging, dus dilettanten, vertolkt. Men krijgt te zien den kerkgang van vrouw Hesselius, haar laatste kerkbezoek, omdat ze niet meer voort kan, en de hulp, die dan de N.C.R.V. biedt in het beschikbaar stellen van een apparaat met luidspreker; men maakt mee hoe de propagandist Brouwer boer Harscamp overtuigt en hoe Harscamp de vruchten plukt van zijn aansluiten, als het weerbericht hem waarschuwt zijn oogst binnen te halen; men is er getuige van hoe de heer De Jong zijn lidmaatschap begint en welke voordeelen dat zijn vrouw brengt bij de verzorging van haar tuin; hoe de Bunschoter visscher Klaas van de N.C.R.V. uitzendingen profiteert, als hij op zee zwakt; hoe een ziek meisje geniet van het ziekenhuurtje; hoe een gezelschap leden per auto den zender bezoekt; hoe de correspondenten hun „dag" houden en vele andere momenten. Elk van deze tafereelen is met zorg in scene gezet: het kerkinterieur, 't mooie dorp Grifuidal; de akkers van Harscamp; de tuin van Mevr. de Jong; Bunschoten en de zee; de rijdende trein en de snorrende auto's — ze decoreren het gebeuren op een aantrekkelijke wijze en zijn met artistiekeit samengevoegd. En het slot, dat een rentenierend luisteraar, getroffen door de Oudejaarsrede van den Voorzitter, een testamentaire beschikking treft ten bate van de N.C.R.V., is een aardige samenvatting van de waardeeringssentimenten, die telkens uit het aanschouwen blijken. Ook komen in een of ander verband de leiders op het doek, het Bestuur der Vereeniging, de werkers op bureau en drukkerij — de opnamen van het Omroepgids-bedrijf zijn al mee van de meest sprekende — zender en zendprogramma's, zoodat de toeschouwer een volledig beeld krijgt van wat de N.C.R.V. is en doet. En het mag zeker als een verdienste worden geleverd, dat nergens een opdringerige houding of een te doorzichtige bedoeling het propagandakarakter te sterk doet uitkomen. In zijn reclame is deze film bescheiden en juist daardoor doeltreffend. Geen doel, zooals Mr v. d. Deure zei, maar middel, middel om de kijkers, die overal zullen worden verwacht, dichter te brengen bij de N.C.R.V. en haar arbeid.

Een dezer dagen heeft de eerste publieke vertooning plaats gevonden voor autoriteiten, genoodigden en pers, in de bioscoopzaal van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. De gesoigneerde omgeving, de mooie bloemversiering, de voortreffelijke muzikale illustratie door het N.C.R.V.-symphonie-orkest, de Haarlemsche Orkestvereniging, een passend inleidend woord van den Voorzitter, Mr A. v. d. Deure, een uitnemende organisatie, die het den genoodigden in ieder opzicht makkelijk en aangenaam maakte, hebben dezen debuut-avond gemaakt tot een bijzonder goede inleiding op de campagne, welke met deze officiële vertooning werd ingezet. Er was, uit herhaald applaus en vooral ook in de pauze bleek dat, de sfeer, die voor welslagen onmisbaar is. Als straks overal in den lande „De klokken luiden", moge de ontvangst van deze film, die een geweldig stuk arbeid en veel energie verlegenwoordigt, even hartelijk zijn. En die sympathie worde tot uiting gebracht in de daad, die de N.C.R.V. met haar film hoopt te bewerkstelligen: dat men zich opgeeft als lid van de vereeniging.

C. T.